

Allah'ın İlim ve İradesinin Her Şeye Taalluku

<"xml encoding="UTF-8?">

Allah'ın İlim ve İradesinin Her Şeye Taalluku

Cebir ve tefvize neden olacak şekilde hayır boyutunda varlıkların iradesi ve şer boyutunda da Allah'ın kudretinin devre dışı kalması şeklinde bir başka şüphe daha dile getirilmiştir. Bu, irfan ve burhan gidişatında reddedilmiştir. Bu, geçmiş konuda da beyan edildiği gibi ihtimal dışıdır. Şöyle ki Allah (c.c) hayırlara kullara nispetle daha evladır. Günahlara ise kullar Allah'tan (c.c) daha evladır.

Hayırlara Allah'ın kullardan daha evla olması ve onların kullara nispet verilmesi şundan dolayıdır ki hayırların her şeyin kaynağı olan Allah'a nispet verilmesi vücut (varlık) ve bizzat nispetidir. Çünkü hayırlar vücudun (varlığın) zatıdır. Bu ise vacib'ul vücutta zatın aynısı mümkün'ül vücutta ise ona yüklenmesi ve verilmesidir.

Buna göre hayırların yüklemesi ve verilmesi Allah'tandır. Bunun zuhur edip görüldüğü yer ise mümkün'ül vücutlardır... Günah ve şer konusu ise bunun tersi bir duruma sahiptir. Ancak her iki nispet de mahfuzdur. Zira Allah'tan gelen her şey hayırdır. Bu hayırların gereği tebaiyet yoluyla şerlerin tahlülüdür.

Buna göre yükleme yoluyla ona müntesiptir. Bizzat olarak ise zatların noksanlıkları ve mahiyetlerin noksanlıklarıdır. Nitekim ayette de bu iki anlama işaret edilmektedir. Bir ayette şöyle buyuruyor: "De ki: Hepsi Allah'tandır." Bir başka ayette ise şöyle buyuruyor: "Sana ne iyilik gelirse Allah'tandır."

Şer ve Noksanlıkların Allah'a Nispet Verilmemesi

Vücudun hakikati kemalin hakikati olduğu için noksanlıklar ve kabahatler Allah'a (c.c) nispet verilmez ve O'nun tarafından takdir edilmezler. Nitekim bu kendi yerinde ispatlanmıştır. Bu nedenle feyiz kemale ne kadar yakın olursa bir o kadar da zaaftan münezzeh olur. Onun Allah'a

nispet verilmesi daha yerindedir.

Bunun aksi durumda ise hiçlik ve yokluk ne kadar galip gelirse bir o kadar da mesafe ve noksanlıklar artar. Noksanlığın nispet verilmesi uzaklaşır. Bu nedenledir ki şariat dilinde eş olmayan ve yeni yapılan bir fiili daha çok Allah'a nispet verirler.

Buna karşılık mülke ait ve sürekli yinelenen fiiller Allah'a daha az nispet verilir. Eğer göz ve gönüller gaflete dalmaz, noksanı kemalden, çirkini güzellikten ayırabilirse işte o zaman tüm varlık âlemi Allah'ın fiilinin tecellisi olmasına ve O'na nispet verilmesine rağmen tüm fiillerinin cemal ve kemal sahibi olduğunu buna karşılık hiçbir çirkinlik ve noksanlığın Allah'a nispet verilemeyeceğini anlayacaktır. Felsefe eğitiminin ilk yıllarında filozofların dolaylı nispet diye bahsettikleri şey yaygın bir yanlıştan başka bir şey değildir. (84)

Allah'ın İlim ve İradesinin Taallukta Ayrı Olduğu Eleştirisi

Şöyle söylenebilir: Allah'ın iradesi ilminin aynısı olamaz. Zira Allah her şeyi bilir ancak kötülük ve fenalığın hiç birisini irade etmez. Buna göre Allah'ın ilmi her şeye taalluk bulur ancak iradesi her şeye taalluk etmez. Öyleyse O'nun ilmi iradesinden farklı şeydir. O'nun ilmi zatının aynısıdır.

Buna göre mecburen iradesi zatından başka olmalıdır. Allah irade eder ama bu zati irade değildir. Ancak zati ilmiyle bilir.

Geçmiş filozofların kitaplarında bu eleştiriye şöyle cevap verilmiştir: Hayırların yüklemesi mutlak cömertlik sahibi zat ile çelişmez. Hatta hayırların seçilmesi Allah'ın zatının gereğidir. Hayırların yüklenmesinin O'nun zati cihetiyle beğenilir olması O'nun iradesinin aynısıdır. Hayırlara taalluk bulan iradenin ilme nispeti,

işitme ve görme nispeti gibidir. Bu ikisi Allah'ın zatının aynısıdır. Hâlbuki bu iki sıfattan birisi işitilecek diğeri ise görülecek şeylere taalluk bulmaktadır. Öyleyse (şöyle söylenmelidir ki) Allah'ın zati ilimdir malumlarla, işitmektir işitileceklerle, görmektir görüleceklerle. Allah'ın iradesi de taalluk bulduğu hayırla Allah'ın zatının aynısıdır.

İmam Humeyni'nin Bu Eleştiriye Cevabı

Bu eleştiri karşısında bizim başka bir cevabımız var. Şimdi özetle bu cevabı zikredip tafsilatı

özel bir zamana bırakıyoruz. Allah'ın zatının aynısı olan ilmin hakikati yalın ve vahdetten tafsili keşftir. Onun hakikati salt vücuttur (varlıktır) ki vahdet yönüyle tüm vücutları (varlıkları) kapsar. Tam keşif -ki şeylerin zati ilimle keşfine tabidir- vücudun (varlığın) sadece zati itibariyle vücut (varlık) olduğu için keşfinin aynısıdır.

Şer ve noksanlıklar hiçlik ve yokluk anlamında olduğu için onların kendilerinin noksanlık sahibi olmaları nedeniyle zati ilmin taalluk alanının dışındadırlar. Bu ilimde olan noksanlıktan kaynaklanmamaktadır. İlmin bu tür şeylere taalluk bulması tebaiyet dolayısıyladır. Nitekim irade de aynı yöntemle onlara taalluk bulmaktadır. Öyleyse, ilim ve irade zati olan ve zati olmayan taallukta eşittirler.

Binaenaleyh ilim her şeye taalluk bulur ancak irade her şeye taalluk bulmaz sözü eksiktir. İlmin taalluk bulduğu her şeye irade de aynı yol ve yöntemle taalluk bulur. İlmin zati olmayan yolla taalluk bulduğu şeye irade de aynı yolla taalluk bulur. Sözümüzün neticesi şudur: İrade Allah'ın zati sıfatlarındandır. Elbette ki insanda olan geçici ve cüzi irade Allah'tan (c.c) uzaktır. Nitekim mümkün'ül vücutlarda olan diğer sıfatlar da Allah'tan uzaktır. (85)

* * *

Her Şey Allah'ın Fiilidir

Her eser sahibinin eseri ve her failin fiili -senin de bildiğin gibi- Allah'a ve bir başka açıdan da eser ve fiil sahibine mensuptur. Ama hayır, güzellik, kemal ve saadetleri Allah'tandır ve O, buna kullardan daha evladır. Şer, kötülük, noksanlık ve bedbahtlıklar ise kullardandır. Kullar buna Allah'tan daha evladır.

Allah salt vücut ve varlık olduğu için her kemal ve cemalin de özüdür. Aksi halde salt ve öz olamaz. Bunun anlamı ise Allah'ın zatında terkip olma ve mümkün'ül vücut olmaktır. Böyle bir faraziyenin anlamı ise kâinatta iki asılın varlığıdır. Bunlardan birincisi vücut yani varlık diğeri ise bunun karşı anlamıdır.

Hâlbuki vücudun karşı anlamı hiçlik ve mahiyettir. Bu ikisinin ne demek olduğu ise malumdur. Binaenaleyh Allah (c.c) salt vücut ve tüm kemallerin özüdür. Salt ve öz vücuttan meydana gelen şey vücut ve kemalden başka bir şey olmaz. Noksanlık ve şerler, vücutları olmayan itibari konumda olan sonuçların (malullerin) zatlarının gereğidir. Çünkü itibar, kemal, saadet ve hayır olan vücuttan başka bir şeye taalluk bulmaz. Tüm hayırlar takdir edilir ve onları takdir eden de

Dünyada mevcut olan şerler maddiyat ve tabiat âleminin darlık ve sürtüşmelerindendir. Bütün bunların nedeni vücudun olmaması ya da vücudun kemalinin olmaması konusuna dönmektedir.

Mutlak olarak "hiçler" takdir edilmezler. Hatta "hiçler" tümü mümkün'ül vücut ile ilgili olan fani dünyanın sürtüşmeleri ve dünya zindanında zamanın zincirlerine vurulmuş mahkûmlardır. Buna göre sana ulaşan güzellik, hayır, saadet ve kemal Allah'tandır.

Sana ulaşan kötülük, şer, noksanlık ve bedbahtlıklar ise senin kendindendir. Ancak noksanlık ve şerler mümkün'ül vücut varlıklarının gereği ve izafî "hiçler" türünden olduğu için sonradan kazanılan sınır ve mahiyetlere sahip vücutlardır. Böyle bir duruma sahip olan şeyler dolaylı olarak Allah'tandır. Öyleyse güzellikler zati itibariyle ve doğrudan Allah'tandır ve dolaylı olarak mümkün'ül vücutlara nispet verilir. Şerler ise zati itibariyle mümkün'ül vücutlardandır ve dolaylı olarak Allah'a nispet verilirler.

Binaenaleyh; "hepsi Allah'tandır" dememiz doğrudur. Zira eğer hayırların yaratılması ve yayılması olmasaydı ne vücut olurdu ne de onun sınırları, ne tabiat olurdu ne de onun sürtüşmeleri. (86)

* * *

Musibet ve Belalar İmtihanlar

Peygamberlerin ve semavi kitapların gönderilmesi insanların imtihanı, bedbahtın saadetliden itaatkârın asiden ayrılması içindir. Allah'ın imtihan etmesinin anlamı ayrılmalarının bilinmesi değil insanın gerçek anlamda birbirinden ayrılmasıdır. Zira Allah'ın ilmi ezelidir. Her şeyi daha var olmadan evvel ihata etmiş ve taalluk bulmuştur. Kulların imtihanı hususunda filozoflar oldukça geniş bahisler etmişlerdir. Ancak burada zikretmek gereksizdir.

İmtihanın neticesi mutlak olarak bedbaht ve saadetlinin birbirinden ayrılmasıdır. Bu imtihan esnasında da Allah'ın hücceti kullarına tamamlanmalı kişilerin bedbahtlık, saadet, hayat ve helakleri hüccet ve delil esasına göre olmalıdır. Böylece hiçbir itiraz yolu kalmamalıdır. (87)

* * *

Nimetlerle İmtihan

Allah'ın nimetleri kulları için imtihandır. Allah'ın bizlere verdiği nimetlerin şükrünü yerine getiriyor muyuz? Yoksa nankörlük ve şükürsüzlük mü yapıyoruz? (88)

Din ve Amelin İmtihanlarla Bağlantısı

Sumae Hz. İmam Sadık'tan (Aleyhisselam) şöyle nakletmektedir: "Ali'nin (Aleyhisselam) kitabında şöyle yazılıdır: En şiddetli imtihanlara tabi tutulanlar hiç şüphesiz peygamberlerdir. Onlardan sonra vasiler, onlardan sonra en iyiler ve onlardan sonra da iyilerdir. Hiç şüphesiz mümin iyi amelleri kadar imtihan edilir.

Kimin dini sahih ve ameli de güzel olursa belası da çok olur. Bunun neden ise Allah'ın mümin için dünyayı sevap kâfir için ise azap karar kılmamasıdır. Kimin dini kötü ve akli zayıf olursa belası da az olur. Hiç şüphesiz takvalı mümine yağmurun ovaya yağmasından daha hızlı bela yağar..."

Belaların Akıl ve İdrak İle Doğrudan İlişkisi

Hadisin sonlarına doğru "kimin dini kötü ve akli zayıf olursa belası da az olur" cümlesinden belaların bedensel ve ruhsal olduğu anlaşılmaktadır. Çünkü akli zayıf ve idraki az olan insanlar akıl ve idraklerinin zaaf ve azlığı kadar ruhsal belalar ve akılsal sıkıntılardan muaftırlar.

Akıl ve idrakleri kemal haddinde olanlar için bu durum farklıdır. Akıllarının kemali ve idraklerinin miktarı arttıkça ruhsal imtihan ve belaları da artmaktadır. İdrak ne kadar kuvvetli olursa bela ve imtihanlar da kuvvetli olacaktır. (89)

* * *

Dünya Sevgisinin Sebebi: Lezzet ve Güzellikler

İster iyi ister kötü amel olsun, ister lezzet türünden ister acı türünden olsun insanın yaptığı her amel hatta bedeninde vuku bulan her şey nefsin idrakine taalluk bulur. Nefste bir tür eser ve etki bırakır. Bu iyi ve kötü amelin eser ve etkisi, hadis dilinde "beyaz nokta" ve "siyah nokta" olarak tabir edilmiştir.

Örneğin insanın yiyecek ve içecek vb. gibi şeylerden aldığı her lezzet nefsinde bir eser ve etki bırakır. Ruhunda ona karşı bir alakanın doğmasına ve arzusunun artmasına neden olur. Bu lezzetlerle ne kadar çok içli dışlı olursa nefsin bu âleme olan muhabbet ve alakası da kuvvetlenip itimadı fazlalaşır. Nefs dünya ilgi ve alakası ile terbiye bulur.

Damağındaki tat ne kadar fazlalaşırsa alakası da artar. Müreffeh ve zevkli bir yaşama ne kadar fazla sahip olursa dünya sevgisi de aynı oranda kökleşir. Nefs dünyaya ne kadar teveccüh ederse Allah ve ahiretten aynı oranda gafil olur. Artık nefis mutlak olarak dünyaya yöneldiği zaman maddi ve dünyevi olur. Hiçbir şekilde Allah'a ve keramet diyarına teveccüh etmez ve "Fakat o, dünyaya saplandı ve hevesinin peşine düştü." Konumuna düşer.

Lezzetler okyanusuna dalmak zorunlu olarak dünya sevgisi doğurur. Dünya sevgisi ondan gayrisinden uzaklaşıp nefret etmeye sebep olur. Mülk diyarının iştigali melekûtta gafil olmaya ortam hazırlar. Bunun aksi de aynı şekildedir. Eğer insan bir şeyden bir kötülük görür ve bir fenalık bulunduğunu derk ederse kendi nefsinde ona karşı bir nefret doğar.

Bu idrak ne kadar kuvvetli olursa bu nefret de bir o kadar kuvvetli olur. Örneğin bir kimse gittiği bir şehirde çeşitli hastalık ve acılarla karşılaşır, dâhili ve harici sıkıntılarla yüz yüze gelirse içinde oraya karşı bir nefret ve kin oluşur. Bu olumsuzluklar ne kadar kuvvetli olursa nefreti de o kadar kuvvetli olur. Eğer daha uygun bir mekân bulursa oraya göç eder. Eğer oraya doğru hareket edemezse içinde oraya karşı bir sevgi ve muhabbet oluşur. Gönlü oraya göç eder.

Belalar Dünyayı Bırakıp Ahirete Yönelme Sebebidir

Eğer insan bu dünyada sürekli olarak bela, acı, keder ve sıkıntı yaşarsa ister istemez bundan nefret eder. Dünyaya karşı bağlılık ve muhabbeti azalır. Artık ona güvenmez. Eğer her türlü sıkıntı ve zorluklardan arınmış bir âleme inanıyorsa oraya gitmek ister. Eğer bedensel olarak gidemiyorsa gönlü oraya gider.

Tüm ruhsal sıkıntılar, ahlaki ve ameli çöküşlerin nedeni Allah ve ahiretten gafil olup dünya sevgi ve muhabbetine yönelmektir. Dünya sevgisi her hatanın başıdır. Nitekim her türlü ruhsal, ahlaki ve ameli güzellikler de Allah'a ve keramet diyarına teveccüh, dünya sevgisinden uzak durmak ve ona güvenmemekten kaynaklanır.

Bela ve Zorluklar Allah'ın Hediyesidir

Anlaşıldı ki Allah'ın kime inayet, lütuf ve rahmeti kime daha fazla olursa onu bu dünya ve onun ziynetlerinden daha fazla yasaklar. Bela ve fitneleri daha çok ona yöneltir. Böylece ruhunu bu dünya ve ziynetlerinden arındırıp iman miktarınca ahiret âlemine yöneltmek ister. Eğer bu nokta olmasaydı Allah onların her şeyine kifayet ederdi. Birçok hadiste bu noktaya işaret edilmiştir.

İmam Bakır (Aleyhisselam) şöyle buyurmuştur: Allah mümin kulunu, yolcunun kendi ailesini hediye ile sevindirdiği gibi belalarla sevindirir. Doktorun hastasına bazı şeyleri yasaklamamsı gibi Allah da dünyayı ona yasaklar. (90)

Allah'a yönelmek ve O'nun Özel Muhabbeti

Özel kulların imtihanlarının şiddetli olmasının diğer bir sebebi de onların bu imtihanlar esnasında Allah'ı anmaları ve O'nun dergâhına raz-u niyazda bulunmalarını sağlamaktır. Allah'ı zikrederek bundan zevk almaktır. Bu insanoğlunun tabiatında vardır. İnsan her türlü şiddet ve sıkıntı anında kurtuluş ve necat ümidi taşıdığı noktaya sığınır.

Ama rahatlık ve huzur zamanlarında o noktadan gaflet eder. Allah'tan başka kurtuluş noktası tanımadıkları için O'na teveccüh eder ve Allah'tan başka her şeyden koparlar. Allah'ın onlara olan inayeti, onlara bu yöneliş için ortam ve zemine hazırlamasıdır. Elbette bu ve bundan önceki nokta enbiya ve evliyalar için doğru değildir.

Çünkü onların makam ve kalpleri dünyaya alaka ve ilgi ile bağlanıp da bu noktalar sebebiyle Allah'a yönelmekten münezze, yüce ve kuvvetlidir.

Enbiya ve evliyalar batini ve ruhani nur ile Allah'ın bu dünya ve ziynetlerine inayet gözüyle bakmadığını dünya ve dünyada olan her şeyin Allah nezdinde değersiz olduğunu bildiklerinden fakirliği zenginliğe ve belayı da rahatlığa tercih etmişlerdir. Nitekim birçok hadis bunun şahididir.

Bir hadiste şöyle nakledilmiştir: Cebrail (Aleyhisselam) yeryüzünün hazinelerinin kilidini Hz. Peygamber'in (Allah'ın salât ve selamı O'na ve Ehl-i Beyt'ine olsun) huzuruna getirerek şöyle arz etti: Eğer bunu tercih edersen uhrevi makamlarından da bir şey kaybetmeyeceksin. Hz. Peygamber (Allah'ın salât ve selamı O'na ve Ehl-i Beyt'ine olsun) tevazu ile Allah'tan bunu kabul etmeyip fakirliği tercih etti. (91)

İmtihan; Bazı Derecelere Ulaşmanın Yegâne Yolu

Müminlerin imtihanlarının ağır olmasının sebeplerinden birisi de hadislerde de değinildiği gibi bazı dereceler vardır ki onlara ulaşmanın yegâne yolu bela, hastalık ve acılardır. Bu derecelerin dünyadan yüz çevirmek ve Allah'a yönelmek olması mümkündür. Hatta bu imtihanların melekuti bir suretinin olması ve

ona ulaşmanın yegâne yolunun mülk âleminde o imtihanlara tabi olmak zorunluluğu da mümkündür. Nitekim Usul-u Kâfi'deki hadis de buna değinmektedir: Allah katında müminin bir makamı vardır ki ona sadece iki haslet nedeniyle ulaşabilir. Onlardan birincisi mülkünü kaybetmesi diğeri ise bedeninde bir belanın olmasıdır. (92)

* * *

Kulların Islahı

"Benim mümin kullarımdan bazıları vardır ki zenginlikten başka bir şeyle ıslah olmazlar. Eğer bunu onlardan alacak olursam helak olurlar. Ama bazı mümin kullarım da vardır ki onları fakirlikten başka bir şey ıslah etmez. Eğer bunu onlardan alacak olursam helak olurlar."

Bil ki bu cümlelerin burada zikredilmesinin sebebi ilahi kâmil nizam ve kazaya tam anlamıyla vakıf olmayan bir takım insanların bilinçaltında yatan bir sorunun cevabıdır. O soru şudur: Eğer bir kul Allah katında bu kadar büyük makam ve değer sahibiyse neden onlardan bazıları fakirlik ve çaresizlik içerisinde?

Eğer dünya hiçbir değere sahip değilse neden bazıları büyük bir servet ve zenginlik sahibidirler?

Şöyle cevap veriyor ki benim kullarımın haletleri ve gönüllerinin durumu farklıdır. Onlardan bazıları fakirlikten başka bir şeyle ıslah olmazlar. Vaziyetini ıslah etmek için onu fakir yapıyorum. Bazılarının vaziyetini ise servet ve zenginlikten başka bir şey ıslah etmez. Bu nedenle de onu zengin ve servet sahibi yapıyorum. Bunun her ikisi de müminin Allah katındaki keramet, makam ve izzetidir. (93)

* * *

Tüm Rahmetler Müminin Islahı İçindir

Zenginlik, fakirlik, sıhhat, hastalık, emniyet, huzur vb. gibi Allah'ın müminler için inayet ettiği her şey müminlerin ıslah ve gönüllerinin her türlü şeyden kurtulması içindir... Allah (c.c) geniş rahmeti ve genel inayetiyle dertlere deva olan bir doktor gibidir. Herkesi kendisine uygun olan haliyle dünyaya karşı uyarmaktadır. Bazen birisine servet vererek onun imanının şiddet, zaaf, noksanlık ve kemalini başka belalarla imtihan etmektedir.

Hatta o servet ve zenginlik onu öylesine bela ve musibetlerle ihata eder ki dünya ve dünya sevgisinden tamamen uzaklaşır. Eğer bu şahısı fakir yapacak olursa bu şahıs saadeti dünya malında gördüğü ve saadetlinin de dünya malına sahip kimseler olduğunu düşündüğü için onu kazanmak için ebedi olarak helak olacaktır.

Allah (c.c) dünya malını ona verir. Ama bununla birlikte onu çeşitli dâhili ve harici bela ve sıkıntılara maruz bırakarak dünyaya gönül bağlamamasını sağlar... Bazen de Allah (c.c) müminleri fakirlik ile imtihan eder. Onları bununla ıslah eder ve dünyaya gönül bağlamamalarını sağlar.

Bazen zenginlik ve servet ile imtihan eder. Refah ve huzurun içinde dünyevi zevk ve sefa içinde olduklarını düşündükleri halde onları başka sıkıntı, musibet ve zahmetlerle ihata eder. Buna karşılık fakir müminlerin Allah katındaki faziletleri de daha fazladır. Nitekim hadislerde de buna değinilmiştir. (94)

* * *

Bazı Belalar İnsan Amelinin Karşılığıdır
İşlediğiniz kötü amellerin cezası sadece ahiret âlemi ile sınırlı değildir. Bu dünyada da şiddetli ve büyük zorluk, musibet ve çeşitli sıkıntılara neden olarak bela ve bedbahtlığın hedefi haline gelirsiniz. (95)

Her Şey Yavaş Yavaş Gerçekleşir

Kim bu dünyada bir günah, kötülük, zulüm veya başka birisinin haklarına tecavüz ederse Allah hemen mani olmalı ve cezasını vermelidir diye bir beklentiye giren kimseler bunun Allah'ın sünnetine aykırı olduğundan gafildirler. Burası imtihan dünyasıdır. Bedbahtın saadetliden, itaatkârın asiden ayrıldığı yerdir. Burası amelin karşılıkların değil amellerin kendisinin zuhur ettiği yerdir. Eğer nadiren Allah (c.c) bir zalimi

sıkıntıya sokuyorsa bu zalime Allah'ın bir inayetidir denilebilir. Eğer günahkâr ve zalimleri kendi hallerine bırakıyorsa bu istidractan yani yavaş yavaş (yaptıklarının cezasına) yaklaşmalarından dolayıdır. Nitekim Allah (c.c) şöyle buyurmaktadır: "Biz onları, bilmedikleri bir yönden yavaş yavaş azaba yaklaşıtıyoruz.

Onlara mühlet veriyorum. Şüphesiz benim tuzağım sağlamdır." Bir başka ayette ise şöyle buyurmaktadır: "İnkâr edenler, kendilerine vermiş olduğumuz mühletin, sakın kendileri için hayırlı olduğunu sanmasınlar. Biz, onlara ancak günahları artsın diye mühlet veriyoruz. Onlar için alçaltıcı bir azap vardır." Mecme'ul Beyan adlı eserde Hz. İmam Sadık'tan (Aleyhisselam) şöyle nakledilmiştir: "Kul bir günah işlediği zaman ona bir nimet verilir ve tövbe etmeyi unuttur. İşte bu istidractır." (96)

-
- Nisa/78
 - Nisa/79
 - Usul-u Kâfi c. 2 s. 259 Hadis: 29
 - Araf/176
 - Usul-u Kâfi c. 2 s. 131 Hadis: 11
 - İmali, Şeyh Saduk Meclis: 69 Hadis: 2
 - Bihar'ul Envar c. 78 s. 174 Bab: 44 Hadis: 11, Usul-u Kâfi c. 2 s. 255 Hadis: 14
 - Usul-u Kâfi c. 2 s. 352 Hadis: 8
 - Kalem/44-45
 - Âl-i İmran/178
 - Mecme'ul Beyan c. 5 s. 340